

Širom Vojvodine

Kolokvij o tradicijskoj baštini srijemskih Hrvata održan u Sotu

Pisanim tragom sačuvati od zaborava

»Veoma je važno da ono što vi znate, što čuvate i nje-
gujete i što živite ostane zapisano, kako se ne bi
zaboravilo. Postoji nažalost opravdana bojazan da
bi se moglo dogoditi za desetak godina da neće biti djece i
mladih koja će šarati jaja ili koji će orezivati vinograde na Vin-
kovo. A hoćemo li znati zašto je to tako i od koga smo sve to
baštinili, ovisi o nama. Zato je vrlo važno da svi ti običaji ostanu
zapisani, kako ne bismo zaboravili svoje korijene i ono čemu i
kome pripadamo. U pripremi je jedna velika monografija, gdje
će sve što su studentice ovdje istraživale biti stručno zapisano,
kako bismo jednog dana mogli drugima pokazati u pisanim
izvorima da mi Hrvati jesmo tu stoljećima.«

Ovim riječima nas je menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a **Katarina Čeliković** uvela u znanstveni kolokvij održan 24. siječnja u župnoj kući u Sotu, a na temu *Tradicijska baština srijemskih Hrvata: proslava sv. Vinka, uskršnji običaji i zanati*. Na kolokviju su predstavljeni rezultati terenskog etnološkog istraživanja koji su se bavili spomenutom tematikom. Istraživanje su u 2017. godini provele studentice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Istraživanje je realizirano u suradnji spomenutog Odsjeka i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**. Istraživanjem su bili obuhvaćeni Srijemska Mitrovica, Sot, Slankamen, Golubinci, Petrovaradin i Ruma.

Običaji vinogradara

Predavačice na koloviju bile su studentice diplomskog studija etnologije i kulturne antropologije, te muzeologije i upravljanja baštinom **Marija Rojko** i **Rea Drvar** i studentica diplomskog studija povijesti umjetnosti, etnologije i kulturne antropologi-

je **Maja Flajsig** koja se bavila običajima vezanim za blagdan sv. Vinka.

»Istraživali smo običaje srijemskih Hrvata proljetos i sada u si-
ječnju, kako bismo obavili drugi dio svog terenskog rada i kako
bismo prisustvovale obilježavanju blagdana sv. Vinka. Ono što
je novina i što ranije nisam znala to je da se ovdje na dan kada
se ide u vinograd, reže jedna grančica loze koja se stavlja u vodu.
Oduševilo me je i to da je unatoč činjenici da je vinograda u Sri-
jemu sve manje, ti običaji i dalje žive. Vinogradari, ili oni ljudi čiji
su se prijaci bavili vinogradarstvom, i dalje se na taj dan oku-
pljuju u vinogradu i proslavljaju ga na poseban način. Mislim da
nije toliko bitno ni vinogradarstvo kao takvo, nego druženje i
socijalizacija u samoj zajednici», navodi Maja Flajsig.

Korizmene zabave

Marija Rojko iz Čakovca istraživala je uskršnje običaje srijem-
skih Hrvata.

»Saznala sam mnogo novih običaja kojih nisam bila svjesna
da uopće postoje. Htjela bih naglasiti zabave koje se organiziraju
u vrijeme korizme u Golubincima i paljenje vatre, kao i brojne
nove igre. Također, saznala sam mnogo i o običajima čuvanja

Isusovog groba u Srijemskoj Mitrovici koji je bio vrlo zanimljiv za saznati, kao i običaj ‘polijevanja’ u Petrovaradinu. Razgovori s kazivačima bili su vrlo otvoreni i rado su sa mnom podijelili svoja iskustva», navodi Marija.

Zanati u nestajanju

Stare zanate među Hrvatima u Srijemu istraživala je Rea Drvar.

»Zanati na ovom podneblju su uglavnom nestali. Odlučila sam se istraživati kolinje ili ‘zabijaču’, jer je u pitanju običaj koji se zadržao, a zanatlija koji se time bavi je mesar čija profesija i dalje živi. Smatram da je to istraživanje jako bitno za neku vrstu okupljanja ljudi i obitelji i stvaranja kolektivnog osjećaja unutar društva, koji se nažalost polako gubi. Sam dan kolinja izgubio je dosta na značaju. Danas ljudi malo imaju vremena za to, a i oni koji to rade, nastoje to uraditi za jedan dan, dok su nekad kolinja trajala i po četiri dana. Danas se kolje i manji broj svinja, a mladi izbjegavaju taj posao zato što je ‘prljav’. Sve se svelo na nekoliko sati posla. Ljudi uglavnom kupuju polutke iz mesnice, donose doma, režu ih i stavljaju na sušenje tako da se taj kolektivni dio, bitan za interakciju ljudi, potpuno izgubio«, kaže Rea.

Veliki projekt

Etnološko istraživanje vojvođanskih Hrvata počelo je prije pet godina. Nakon bunjevačkih Hrvata u Subotici i Somboru, na red su došli šošački Hrvati u Podunavlju a potom i Hrvati u Srijemu.

»Plod ovakvih istraživanja se najčešće predstavlja na ovakvim kolokvijima, a potom ti radovi budu objavljeni i u monografiji. Tako već ove godine počinjemo pripremati materijal o srijemskim Hrvatima. Zanimljivo je da mesta u Srijemu imaju veoma mali broj Hrvata i da je sve manje običaja koji su živi. U ovim istraživanjima vidimo neku vrstu ploča koji ćemo iskoristiti za jednu neformalnu listu za popis nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji koju ZKVH provodi još od 2012. godine. U ovo veliko istraživanje pokušat ćemo uključiti i sve što smo saznali u Srijemu, kako bi se i UNESCO upoznao s onim tradicijama i živim običajima koji žive srijemski Hrvati. Morat ćemo utrošiti još truda i vremena i još više istraživanja i u drugim mjestima u Srijemu, kako bismo pokrili sav taj teren«, istaknula je Katarina Čeliković iz ZKVH-a.

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

Ostale su samo priče

U ovom broju našeg tjednika izvještavamo sa znanstvenog kolokvija koji je prošloga tjedna održan u Sotu, a čija je tema bila »Tradicijnska baština srijemskih Hrvata«. Zanimljiva izlaganja tri studentice iz Zagreba, koje su u dva navrata boravile u Srijemu, imali su priliku čuti župljani Sota i Šida, a neki od njih su im bili i kazivači tijekom njihovog boravka. Bila je to prigoda i da se doda nešto što možda nije zapisano, eventualno ispravi ono što je pogrešno zabilježeno i da se čuju razlike u običajima srijemskih Hrvata. A običaji su u principu svugdje isti, s nekim manjim razlikama koje danas njeguju Hrvati u Srijemu, trudeći se da ih prenesu na svoju djecu. No, ono što je poražavajuće svakako je činjenica da je zanata i zanatlija sve manje. Gotovo da ih nema. Kovači, brijači, čurčije, kolari, grnčari... nazivi su zanata kojima se već dugo ne bave ljudi na ovim prostorima. Danas su ostale samo priče starijih župljana o njima i vremenima kada se isključivo živjelo od toga, kao i sjeta na neka ljepša i bolja vremena. A Sot je mjesto s neprešušnim izvorima gdje ćete uvijek naći zanimljivu priču i susretljive ljudi uvijek spremne za razgovor. Na sreću, one će, zahvaljujući drugima, ostate zapisane u zborniku, kako je istaknuto na kolokviju, da se ne zaboravi da su u Srijemu nekada živjeli Hrvati koji su s velikom ljubavlju njegovali svoju tradiciju, kulturu, običaje i stare zanate. Jer, kako je istaknuto, postoji opravdana bojazan da za desetak godina neće biti mlađih koji će ih njegovati u tolikoj mjeri kao što je to sada. Unatoč tome, u Srijemu se danas još uvijek njeguju običaji, i to uglavnom u onim mjestima gdje živi najveći postotak Hrvata. Ono što ohrabruje jest da se nije izgubio kolektivni osjećaj. Okupljanjima u udrugama, u okviru brojnih sekcija, potom na kolinjima u selima, na raznim svečanostima naše zajednice, srijemski Hrvati svjedoče da su još uvijek tu i da će unatoč svim poteškoćama dati sve od sebe da se ne izgube vrijednosti čuvane desetljećima. U kojoj mjeri će ih mlađi naraštaji preuzeti i nastaviti njegovati, možda na prvom mjestu ovisi o nama samima, našim željama, volji i nastojanjima da ona potpuno ne izblijede.

S. D.